

การพัฒนาแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน
Development of Internal Educational Quality Assurance Model in Community Colleges

เปรมจิต มอร์ซิง* เกียรติสุดา ศรีสุข**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน และ 3) เพื่อทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้ด้วยการวิจัยและพัฒนา วิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน โดยสังเคราะห์เอกสารเพื่อคัดเลือกมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้กับคณะผู้บริหารและหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน จำนวน 133 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลองการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จากกลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรวิทยาลัยชุมชน จำนวน 440 คน ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนโดยการสังเคราะห์เอกสาร เพื่อให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบ และระดมสมองจากหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อร่างรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง โดยคณะผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 คน ขั้นที่ 3 ทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน โดยทดลองกับวิทยาลัยชุมชน จำนวน 1 แห่ง โดยมีคณะผู้ประเมิน จำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐานและนำผลการประเมินปรับปรุงรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน พบว่า มี 6 มาตรฐาน คือ 1) แผนการจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ 2) การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและการบริการวิชาการแก่สังคม 3) การพัฒนานักศึกษา 4) การวิจัย 5) การทำนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และ 6) การบริหารจัดการ รวม 34 ตัวบ่งชี้
2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา 2) มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา และ 3) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ
3. ผลการทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น บุคลากรวิทยาลัยชุมชนสามารถเป็นไปแบบอย่างในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนได้

คำสำคัญ : รูปแบบการประกันคุณภาพ, การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน, วิทยาลัยชุมชน

* ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop the standards and indicators of Internal Educational Quality Assurance in Community College, 2) to create and develop the Internal Educational Quality Assurance Model in Community College, and 3) to test the Internal Educational Quality Assurance Model's evaluation in Community College following the standards and indicators which can be developed by the research and development. There were three processes. The first process were the development of standards and indicators of Educational Quality Assurance in Community College by using the documental synthesis to select standards and indicators, the appropriation's correction of using the model with 133 personals which were the executives and the chiefs of educational quality assurance part of Community College, and the appropriation's correction of model's evaluation with empirical data by confirmatory factor analysis from the sample, which consisted of 440 personals in Community College. The tools were questionnaire of the appropriate correction of Internal Educational Quality Assurance in Community College's standards and indicators which its reliability was 0.916. The second process were the creation and development of the Internal Educational Quality Assurance Model by using documental synthesis to get model's form and brain storming activity from chiefs of educational quality assurance to create the model's form, and the correction of the appropriation and the possibility of model was corrected before using by the executives and the experts. The third process was to experimental evaluation of Internal Educational Quality Assurance in a Community College by the three evaluators, then analyze the data by using the basic statistic and improve the Internal Educational Quality Assurance Model following the evaluation.

The results of the research were as follow :

1. The result of the development of Educational Assurance's standards and indicators found 6 standards consisting of 1) Philosophy, Vision, Purpose, and Educational plan, 2) The number of graduated people to society, 3) Students' development, 4) The research, 5) Regional and Traditional preservation, and 6) The administration. All of these standards had 34 indicators.
2. The result of the Internal Education Quality Assurance Model's creation and development consisted of 1) Quality Assurance's goal, 2) Education Management Quality's standards and indicators, and 3) Educational Quality Assurance Process ; quality control, quality Audit, and quality assessment.
3. The experimental results of Internal Educational Quality Assurance Model in Community College following the developing standards and indicators found that the developed model can be simply used by the personal of Community College to assure the educational quality.

บทนำ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคนไทยทั้งทางร่างกาย จิตใจ ความรู้ ความสามารถ ทักษะการประกอบอาชีพ และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ แต่ในปัจจุบันกลับพบว่า คุณภาพการศึกษาของไทยในทุกระดับลดลงอย่างต่อเนื่องและล้าหลังกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้อยู่ในระดับต่ำ ทำให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิกฤตคุณภาพการศึกษาของไทย เราต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคม

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันการศึกษาหนึ่งที่ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรับผิดชอบต่อสังคมตามพันธกิจที่ได้กำหนดไว้ร่วมกันคือ จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในทุกสาขาวิชาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพและคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน จึงมีพัฒนาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มต้นจากสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน ได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 10 กระบวนการ 104 ตัวบ่งชี้ บนฐานความคิดในการประกันคุณภาพ คือ จิตใจ คุณภาพ กระบวนการคุณภาพ และการปรับปรุงคุณภาพ ซึ่งเป็นกรอบที่ค่อนข้างยากและไม่สอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบแรก และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ใช้กรอบในการประเมินวิทยาลัยชุมชนเช่นเดียวกับกรอบการประเมินสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ จึงทำให้ผลการประเมินภายนอกไม่สะท้อนความเป็นจริงต่อการดำเนินงานของวิทยาลัยชุมชนได้ชัดเจน (อุทัย ดุลยเกษม 2549 : 2) จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเร่งด่วน คือ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้ชัดเจนโดยเป็นกระบวนการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและจัดทำทุกอย่างสม่ำเสมอ โดยร่วมมือกับวิทยาลัยชุมชนอื่นเพื่อกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสมกับวิทยาลัยชุมชน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2548 : 10) ต่อมาสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชนได้พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ขึ้น 10 มาตรฐาน 37 ตัวบ่งชี้ ด้วยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญและบุคลากรของวิทยาลัยชุมชน แต่ทั้งนี้รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนยังไม่เป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างชัดเจน วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน” เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน
3. เพื่อทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้

ขอบเขตการวิจัย

ขั้นที่ 1 พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

ขอบเขตของประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน คือ ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน และหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 133 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบจำลองการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ กลุ่มผู้บริหารและบุคลากรวิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ข้าราชการครูและพนักงานราชการ จำนวน 552 คน

ขอบเขตของเนื้อหา

การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน คือ 1) แผนการจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ 2) การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและการบริการวิชาการแก่สังคม 3) การพัฒนานักศึกษา 4) การวิจัย 5) การทำนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม และ 6) การบริหารจัดการ

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

ขอบเขตของประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ใช้ในการสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน คือ คณะทำงานประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละภาค จำนวน 8 คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ใช้ในการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงคือ ที่ปรึกษาสำนักบริหารงานวิทยาลัยชุมชน ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชน รองผู้อำนวยการสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ผู้ประเมินภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและนักวิจัย จำนวน 24 คน

ขอบเขตของเนื้อหา

การสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 1) เป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา 2) มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษา และ 3) การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

ขั้นที่ 3 ทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนา

ขอบเขตของประชากร ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คณะผู้บริหารและบุคลากรของวิทยาลัยชุมชน ได้แก่ ประธานกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชน ผู้อำนวยการ อาจารย์ประจำ อาจารย์พิเศษ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา ศิษย์เก่า และประชาชน จำนวน 40 คน

กลุ่มที่ 2 คณะผู้ประเมิน จำนวน 3 คน ได้แก่ 1) ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) 2) ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน และ 3) บุคลากรจากวิทยาลัยชุมชนอื่นที่มีประสบการณ์ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาผลการทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้ โดยทดลองประเมินกับวิทยาลัยชุมชนแห่งหนึ่ง ซึ่งมีองค์ประกอบในการประเมิน ได้แก่ คณะกรรมการประเมินคุณภาพ รายงานประจำปีของวิทยาลัย มาตรฐานและตัวบ่งชี้ วิธีการประเมินคุณภาพ เกณฑ์การประเมินคุณภาพ และการตัดสินผลการประเมิน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 พัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

การพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สังเคราะห์มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ และได้ตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้จากกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะ

ผู้บริหารและหัวหน้างานประกันคุณภาพ จำนวน 133 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกการสังเกตการสังเกตมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และแบบสอบถามการตรวจสอบความเหมาะสมของมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยบันทึกลงในแบบบันทึก และให้ส่งแบบสอบถามตอบกลับทางไปรษณีย์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตอนที่ 2 ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของมาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลองการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรวิทยาลัยชุมชน จำนวน 440 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการตรวจสอบความเหมาะสมของมาตรฐาน และตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาภายในของวิทยาลัยชุมชน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลส่งแบบสอบถามตอบกลับทางไปรษณีย์ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

การสังเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สังเคราะห์รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์ จากเอกสารและงานวิจัย หน่วยงานทางการศึกษา รวมทั้งรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง และยกร่างรูปแบบฯ ขึ้น โดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ หัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการระดมสมอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่บันทึกข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตอนที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามความคิดเห็นต่อรูปแบบฯ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์

ขั้นที่ 3 ทดลองประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้

ศึกษาผลการทดลองประเมินคุณภาพการจัดการศึกษากับวิทยาลัยชุมชน โดยมีคณะบริหารและบุคลากรของวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย ประธานกรรมการสภาวิทยาลัยชุมชน ผู้อำนวยการ อาจารย์ประจำ

อาจารย์พิเศษ นักศึกษา ศิษย์เก่า ประชาชน และคณะผู้ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา แบบบันทึกภาคสนาม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษาในการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และสังเกต จัดผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่

บันทึกข้อมูล บันทึก เสียงและภาพ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปและอภิปรายผล

ผลการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยชุมชน

ผลการพัฒนามาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 34 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) แผนการจัดการศึกษาและพัฒนาวิชาการ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 2) การผลิตผู้สำเร็จการศึกษาและการบริการวิชาการแก่สังคม จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 3) การพัฒนานักศึกษา จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 4) การวิจัย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ 5) การทำนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรม จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ และ 6) การบริหารจัดการ จำนวน 12 ตัวบ่งชี้ โดยมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างจากน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้อยู่ระหว่าง .46–.847 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ในแต่ละมาตรฐาน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.139–3.861 สำหรับผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองการวัดในการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยชุมชน พบว่า แบบจำลองมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างดีมาก พิจารณาได้จากค่าไคสแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 362.49 มีค่าความน่าจะเป็น (P) เท่ากับ .51 ที่ df เท่ากับ 364 และค่าดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ .95 นอกจากนี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ของมาตรฐานทั้ง 6 มาตรฐาน มีค่าตั้งแต่ .64 ถึง 1.00 และทุกค่าต่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิจัย สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกของวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. 2554-2558 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2555 : 11) และสอดคล้องกับงานวิจัยในด้านคุณภาพ การจัดการศึกษา ที่พบว่า ควรตรวจวัดจากมาตรฐานและตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ที่หลากหลายและในแต่ละงานวิจัยอาจจะมี ความแตกต่างไปบ้างในรายละเอียด สำหรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ มีความครอบคลุมมาตรฐานและ ตัวบ่งชี้ที่ได้จากการวิจัยเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้อยู่แล้ว (กาญจนา ไตรรุ่ง : 2549; สมกุล ถาวรกิจ : 2543; วิเชียร พันธุ์เครือบุตร : 2548; ไพบุลย์ เปานิสี : 2543; Joseph & Henrick : 2004; Thomas : 2001; Woodward : 1990)

ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

ผลการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนที่มีความเหมาะสมและ เป็นไปได้ในการนำไปใช้ ประกอบด้วย เป้าหมายการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการ จัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ในด้านการควบคุม คุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) ซึ่งรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้มีความเหมาะสมในการ นำไปใช้ น่าจะมาจากกระบวนการพัฒนารูปแบบที่มี หลักการและขั้นตอนที่เป็นระบบ กล่าวคือ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาจากการศึกษาแต่ละระดับ ประกอบด้วย รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และ การประกันคุณภาพการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา และผู้วิจัยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการร่างรูปแบบร่วมกับคณะทำงาน ประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน นอกจากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบไปใช้ จึงได้รูปแบบที่มีความครอบคลุมเนื้อหาและมีลักษณะเฉพาะเป็นรูปแบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในของวิทยาลัยชุมชน

ผลการทดลองประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้

ผลการทดลองประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่พัฒนาได้ โดยมีรูปแบบด้านการประเมินคุณภาพ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายใน รายงานประจำปี วิธีการประเมินคุณภาพ มาตรฐานและตัวบ่งชี้ เกณฑ์การประเมิน และการตัดสินผลการประเมิน ซึ่งมีความเหมาะสมในการนำไปใช้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน แต่ทั้งนี้ให้มีการปรับปรุง และแก้ไขในรายละเอียดของชื่อตัวบ่งชี้ เกณฑ์มาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ให้สอดคล้องกันมากขึ้น เกี่ยวกับเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ เพื่อรองรับการประเมินภายนอก รอบสามของสำนักงานรับรองมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา (สมศ.) สำหรับมาตรฐานด้านการวิจัย ถึงแม้ว่าวิทยาลัย ชุมชนจะมีผลการประเมินอยู่ในระดับต้องปรับปรุงเร่งด่วน แต่ก็ยอมรับในมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์มาตรฐาน การประเมิน เนื่องจากเห็นว่าทั้งการวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอน การวิจัยสถาบัน และการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มีความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาและวิทยาลัยชุมชนตามพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับการนำไปใช้ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

1.1 ผู้ประเมินควรใช้ตัวบ่งชี้ทุกตัวในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนไม่ควรตัดบางตัวบ่งชี้บางตัวออกไป ถ้าหากจำเป็นที่จะต้องเลือกใช้ตัวบ่งชี้เพียงบางตัว ให้พิจารณาตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุด และอันดับที่รองลงมาให้มีจำนวนพอกับที่ต้องการที่จะตัดสินการประเมิน

1.2 ในการตัดสินใจในการคัดเลือกตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบ ผู้ประเมินควรพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องกับการประเมินคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอก ตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติราชการ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้มีความสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

2. สำหรับการนำไปใช้ในการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน

2.1 ผู้บริหารสามารถนำรูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนไปใช้ในการควบคุมคุณภาพการศึกษา ด้วยตามกระบวนการดูแล กำกับ ติดตาม คุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน จะทำให้วิทยาลัยชุมชนมีความชัดเจนในการควบคุม ติดตามคุณภาพการศึกษาภายในได้ง่ายขึ้น

2.2 บุคลากรสามารถนำรูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนไปใช้ในการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ ด้วยการกำกับกำกับการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบและเก็บรวบรวมหลักฐาน เอกสาร ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้จะทำให้มีตรวจสอบคุณภาพจากการทำงานได้

2.3 การนำรูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชนไปใช้ในด้านประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ควรเป็นผู้ประเมินที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้คือ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดการศึกษาในรูปแบบของวิทยาลัยชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทดลองใช้รูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน ทั้งด้านการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ ว่ามีความเหมาะสมกับสภาพจริงในบริบทการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชนมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถปรับปรุงและพัฒนาในรูปแบบฯ ได้ตามการปฏิบัติงานจริง

2. ควรมีการวิจัยติดตามผลการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาภายในวิทยาลัยชุมชน เกี่ยวกับทัศนคติต่อการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน

บรรณานุกรม

- กาญจนา ไตรรุ่ง. การพัฒนาตัวบ่งชี้และการศึกษาคุณภาพการจัดการศึกษาของวิทยาลัยชุมชน. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- ไพบุลย์ เปานิล. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีการศึกษาสถาบันราชภัฏ.
ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.
- วิเชียร พันธุ์เครือบุตร. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอาชีวเอกชน. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2548.
- สมกุล ถาวรกิจ. รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ. ปริญญาโท
ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก สถาบันอุดมศึกษา : ผลประเมินรอบแรก (ออนไลน์) 2548 (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2550). จาก <http://www.onesqa.or.th>.
- อุทัย ดุลยเกษม. รายงานโครงการสังเคราะห์รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกวิทยาลัยชุมชนประจำปีงบประมาณ 2549 (ออนไลน์) 2549 (อ้างเมื่อ 30 ตุลาคม 2550). จาก <http://www.onesqa.or.th>.
- Burke, J. C. and P. M. Henrick. Implications of State Performance Indicators for Community College Assessment, New Direction for Community College (online) 2004 (cited 18 November 2008). Available from : <http://www.eric.ed.gov>
- Cleary, S. T. Indicator of Quality, Planning for Higher Education (online) 2001 (cited 25 November 2008). Available from : <http://www.eric.ed.gov>
- Woodward, N. M. Institutional Effectiveness in Community Colleges : Using California Colleges as a Research Base (online) 1990 (cited 15 December 2008). Available from : <http://www.eric.ed.gov>